

**XV MIĘDZYRESORTOWE SEMINARIUM  
POLIGRAFICZNE NA TEMAT  
„BADANIA KADROWE DLA PODMIOTÓW  
REALIZUJĄCYCH PSYCHOFIZJOLOGICZNE  
BADANIA POLIGRAFICZNE”,  
SULECZYNO, 18–21 WRZEŚNIA 2023 R.**

W dniach 18–21 września 2023 r. w miejscowości Sulęczyno odbyło się XV jubileuszowe Międzyresortowe Seminarium Poligraficzne zorganizowane przez Wydział Techniki Kryminalistycznej Zarządu Dochodzeniowo-Śledczego Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej. Tematem przewodnim piętnastej już edycji spotkania był „Wywiad przedtestowy w badaniu poligraficznym”. Międzyresortowe Seminarium Poligraficzne zostało zainicjowane w 2008 r. i tegoroczne wydarzenie uświetniło 15-lecie corocznych spotkań specjalistów instytucjonalnych z zakresu badań poligraficznych. Ponadto w bieżącym roku seminarium poświęcone było również 60-leciu zastosowania takich badań w polskim procesie karnym.

Udział wzięli w nim przedstawiciele ośrodków naukowych zajmujących się naukami humanistycznymi oraz problematyką badań poligraficznych, Straży Granicznej (SG), Centralnego Laboratorium Kryminalistycznego Policji (CLKP), Krajowej Administracji Skarbowej (KAS), Służby Kontrwywiadu Wojskowego (SKW), Służby Wywiadu Wojskowego (SWW), Agencji Wywiadu (AW), Służby Ochrony Państwa (SOP), Policji oraz Żandarmerii Wojskowej (ŻW) – na co dzień korzystających z dorobku dziedziny badań poligraficznych zarówno w sprawach kryminalnych, jak i kadrowych.

W dniu 19 września otwarcia seminarium dokonał szef Wydziału Techniki Kryminalistycznej Żandarmerii Wojskowej ppłk dr Marek Centkowski. Następnie moderator dwudniowych dyskusji por. Łukasz Lep przywitał prelegentów oraz wszystkich zaproszonych gości.

Głównym celem seminarium było pogłębienie wiedzy w aspekcie prowadzenia rozmowy przedtestowej jako istotnego elementu badań poligraficznych realizowanych w odpowiedzi na wewnętrzne i kryminalne potrzeby różnych podmiotów. Zgromadzona w ten sposób wiedza miała stać się podstawą do dyskusji w środowisku poligraferów w celu wypracowania standardów i norm dotyczących metodologii badań psychofizjologicznych. Ma się ona przyczynić do podniesienia wiedzy specjalistycznej, wymiany doświadczeń i poglądów z zakresu badań poligraficznych pomiędzy instytucjami państwo-

wymi. Seminarium było jednocześnie okazją do spotkania się zarówno teoretyków, jak i praktyków związanych zawodowo z badaniami poligraficznymi.

Obrady podzielono na dwa dni. Pierwszego dnia seminarium wygłoszono pięć referatów, których autorami byli zarówno naukowcy afiliowani w głównych instytucjach naukowych w kraju, jak i funkcjonariusze CBA, Policji oraz ŻW. Ożywione dyskusje przenosiły się w przerwach z sali obrad do kuluarów. Problematyka ciągłego podnoszenia standardu prowadzenia rozmów przedtestowych w badaniach poligraficznych realizowanych przez polskie instytucje państwowe stanowi ciągle intensywnie rozwijający się aspekt praktyki ich stosowania. W czasie obrad zwracano uwagę na potrzebę pogłębiania wiedzy w zakresie badań poligraficznych. Spotkania takie jak to, zorganizowane przez Zarząd Dochodzeniowo-Śledczy ŻW, umożliwiają przedstawicielom nauki i praktykom wymianę poglądów oraz doświadczeń, a przede wszystkim zaprezentowanie nowych ustaleń i wyników przeprowadzonych badań.

Referaty prezentowane w trakcie seminarium dotyczyły wykorzystania badań poligraficznych w celach kadrowych oraz karnych. W pierwszym dniu inaugurujący całe spotkanie wykład *Przegląd 15 lat doświadczeń międzyresortowych seminariów poligraficznych organizowanych przez Żandarmerię Wojską* przedstawił ppłk rez. Piotr Sukiennik, który w tym roku obchodził 40 lat służby i pracy w resorcie obrony narodowej. W swoim wystąpieniu podkreślił, że w dniach 27 sierpnia – 1 września 2023 r. przedstawiciele ŻW po raz pierwszy uczestniczyli w konferencji organizowanej przez American Polygraph Association zrzeszające poligraferów oraz osoby zawodowo i naukowo związane z badaniami poligraficznymi ze Stanów Zjednoczonych i kilkudziesięciu innych państw świata.

Następne wystąpienie zostało wygłoszone przez dr. hab. Piotra Herbowskiego z Uniwersytetu SWPS na temat *60 lat doświadczeń badań poligraficznych w procesie karnym*. W trakcie swojego wykładu prelegent przedstawił aktualną sytuację prawną w zakresie badań poligraficznych (w świetle art. 192a § 2 i art. 199a k.p.k.) oraz omówił m.in. wyniki badań opinii poligraficznej w świetle rozstrzygnięć sądu i innych środków dowodowych. Nakreślił również obraz rzeczywistego stanowiska i zagrożeń wynikających z małej wiedzy środowisk prawniczych w zakresie badań poligraficznych.

Po przerwie kawowej kolejny referat pt. *Badania poligraficzne w Policji – doświadczenia własne* przedstawił funkcjonariusz Policji z Komendy Wojewódzkiej Policji w Bydgoszczy. Prelegent zaprezentował ponad 20-letnie doświadczenie realizacji kryminalnych badań poligraficznych, referując kilka interesujących spraw karnych, w ramach których realizował badania poligraficzne; ich wyniki pozwoliły na ujawnienie sprawców przestępstw.

W dalszej kolejności głos zabrał dr Jakub Fischer i przedstawił wykład na temat *Zniewalająca moc retoryki. Znaczenie i możliwe użycie technik retorycznych w badaniach poligraficznych*. Prelegent w przeglądowym zarysie zaprezentował zmiany, jakie zaszły w pojmowaniu i rozumieniu retoryki w ostatnich dziesięcioleciach, co skutkowało odrodzeniem tej dyscypliny, oczyszczeniem jej z błędów oraz poszerzyło jej pole badawcze. Wskazał, że tzw. nowa retoryka jest dziś ponownie dyscypliną teoretyczną i praktyczną, zbiorem technik pozwalających formułować poprawne, skuteczne i celowe wypowiedzi (teksty). Jednocześnie jest ona dziedziną badawczą, umożliwiającą badanie wszelkich wypowiedzi, analizowanie tekstów i całego procesu komunikowania. Autor stwierdził, że istotne jest zaprezentowanie współczesnego podejścia metodologicznego do problemu interpretacji każdego tekstu, w którym podstawową funkcję spełnia właśnie retoryka. Ponadto wskazał, że retoryka może być wykorzystana w analizie wypowiedzi osób poddawanych badaniom poligraficznym. Szczególnie cenna może być na etapie rozmowy wstępnej jako gotowy zespół technik, pozwalających interpretować wypowiedź, zrozumieć proces komunikowania między badanym a poligraferem. Analiza tekstu umożliwia zaś wychwycenie elementów zdradzających symptomy nieszczerości, które można wykorzystać przy opracowaniu pytań do badania poligraficznego.

Metoda ta, służąca do szczegółowego badania wypowiedzi formułowanych przez osoby badane, pozwala na efektywne zebranie i ocenę informacji przekazywanych przez rozmówców. W kontekście badań poligraficznych jest szczególnie pomocna w analizie materiałów sprawy (w szczególności treści protokołów przesłuchań, wypowiedzi zarejestrowanych lub zapisanych w innych dokumentach) oraz formułowania i przygotowywania zarówno wywiadu przedtestowego, jak i samych pytań testowych.

Ostatni referat w pierwszym dniu seminarium wygłosiła prezes Polskiego Stowarzyszenia Poligraferów dr Renata Dąbrowska. W swoim wystąpieniu prelegentka zrelacjonowała tegoroczne uczestnictwo w 57. Sympozjum American Polygraph Association, które odbyło się w Las Vegas. Ponadto w sposób praktyczny odniosła się do sposobu prowadzenia i realizacji rozmowy przedtestowej z badanym przed zatrudnieniem, omawiając krok po kroku cały proces wywiadu.

Referaty zaprezentowane pierwszego dnia sesji przybliżyły słuchaczom istotne zagadnienia i w przyszłości mogą stanowić przyczynek do dalszych badań w tej intensywnie rozwijającej się dziedzinie wiedzy kryminalistycznej.<sup>[L]<sub>SEP</sub>]</sup>

W drugim dniu seminarium całodniowe wystąpienie przeprowadził Rodolfo Prado na temat *Formułowanie pytań i problematyka rozmowy przed-*

*testowej*. Prelegent zilustrował zagadnienia związane ze specjalistycznymi metodami prowadzenia rozmowy, wywiadu przedtestowego jako działań wspomagających badania poligraficzne. Dodatkowo wystąpienie było wsparte ćwiczeniami praktycznymi polegającymi na tworzeniu pytań testowych w odniesieniu do hipotetycznych zdarzeń, które przedstawiał autor.

Zaproszeni przedstawiciele środowisk związanych z badaniami poligraficznymi zaprezentowali swoje poglądy i stanowiska wobec badań poligraficznych i ich aspektów prawnych w świetle konkretnych przykładów realizowanych spraw karnych, w których trakcie wykorzystano badania poligraficzne. O zastosowaniu i sposobie użycia badań poligraficznych informowali także przedstawiciele poszczególnych instytucji, które zajmują się samodzielnie prowadzeniem badań lub się z nimi zetknęli.

Ostatni dzień seminarium zakończony został wystąpieniem szefa Zarządu Dochodzeniowo-Śledczego Komendy Głównej Żandarmerii Wojskowej płk. Tomasza Kajzera, który podkreślił, jak ważną rolę odgrywają badania poligraficzne w służbie ŻW. Wskazał, że coroczne debaty powoli stają się chlubną tradycją instytucji państwowych, aktywnie uczestniczących w prowadzeniu tych badań. Jednocześnie odpowiedzią na postulat organizowania cyklicznych spotkań umożliwiających wymianę poglądów i popularyzację badań poligraficznych była deklaracja ze strony organizatora dotycząca chęci przygotowania kolejnych edycji seminarium.

Na zakończenie spotkania miłym akcentem upamiętniającym jubileuszowe seminarium było otrzymanie przez wszystkich uczestników pamiątkowych statuetek i dyplomów oraz podziękowań, które złożył płk Tomasz Kajzer.

Podsumowując, należy podkreślić, że jubileuszowe seminarium w dużym stopniu spełniło pokładane w nim przez uczestników nadzieje. Formuła seminarium okazała się zajmująca. Uczestnicy spotkania dzielili się licznymi doświadczeniami i ciekawymi spostrzeżeniami zdobytymi w trakcie swojej działalności zawodowej i naukowej. Dzięki współpracy i wymianie doświadczeń z podmiotami wykorzystującymi w swojej działalności badania poligraficzne wciąż zauważalny jest wzrost poziomu tych badań wykonywanych przez specjalistów.

Opracował:

Łukasz Lep

Komenda Główna Żandarmerii Wojskowej

Zarząd Dochodzeniowo-Śledczy

ORCID 0000-0002-6398-6538